

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Asystentów Sędziów

Akta rejestrowe w Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy
XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego
KRS nr 0000328833, REGON 060471827, NIP 9462577508
Skrytka pocztowa nr 67, Urząd Pocztowy Warszawa 50
Al. Stanów Zjednoczonych 51
04-026 Warszawa
www.asystentsedziego.org

ANALIZA LICZBY ETATÓW ASYSTENCKICH I KWOT PRZEZNACZONYCH NA ICH WYNAGRODZENIA W BUDŻECIE SĄDOWNICTWA POWSZECHNEGO NA PRZESTRZENI LAT 2010-2015.

I. Cel analizy.

Celem analizy jest próba odpowiedzi na pytania:

- czy i jak zmieniła się liczba asystentów sędziów w latach 2010-2015?
- czy w związku z ewentualną zmianą liczby asystentów sędziów zmieniła się również kwota środków przeznaczonych na ich wynagrodzenia?
- czy przy podobnej liczbie zatrudnionych asystentów sędziów w poszczególnych latach budżet państwa zapewniał na ich wynagrodzenia porównywalne środki?
- czy, a jeżeli tak to jak, zmieniła się średnia roczna kwota przeznaczona na jeden etat asystenta sędziego w latach 2010-2015?
- jak wyglądało średnie wynagrodzenie asystenta sędziego w latach 2010-2015?

II. Liczba zatrudnionych asystentów sędziów na przestrzeni lat 2010-2015.

Punktem wyjścia dla rozważań jest rok 2010. W tym czasie liczba przewidzianych etatów asystenckich w sądownictwie powszechnym wynosiła 3.410. W kolejnych latach liczba zatrudnionych asystentów sędziów była już niższa od pułapu osiągniętego w 2010 r. W 2011 r. etatów asystenckich było natomiast o 206 mniej, to jest 3.204. W następnym roku wartość ta osiągnęła swój minimalny pułap, a więc 3.171 osób zatrudnionych na stanowisku asystenta sędziego w 2012 r. (spadek o 33 etaty).

Od 2013 r. można zanotować stały wzrost liczby etatów asystenckich. Wzrost o 80 etatów skutkuje zatrudnieniem 3.251 osób na stanowisku asystenta sędziego w 2013 r. Natomiast rok 2014 powoduje znaczący wzrost liczby etatów do 3.387, co oznaczało wzrost o 136.

Dopiero jednak w 2015 r. liczba etatów asystenckich osiąga, a nawet minimalnie przewyższa, poziom z 2010 r. i wynosi 3.451 etatów (przy 3.410 etatach w 2010 r.). Pomimo zatem kilkuletniego załamania liczby zatrudnionych asystentów sędziów w latach 2011-2014 (w stosunku do 2010 r.), w 2015 r. udało się minimalnie (o 41 etatów) przewyższyć liczbę asystentów zatrudnionych w 2010 r.

III. Środki budżetowe przeznaczone na wynagrodzenia asystentów sędziów w latach 2010-2015.

W 2010 r. przy 3.410 osobach zatrudnionych na stanowisku asystenta sędziego, budżet sądownictwa powszechnego przewidywał na ich wynagrodzenia kwotę 145,46 mln zł. Następnym rokiem przyniósł spadek środków przeznaczonych na wynagrodzenia asystentów o 6,76 mln zł. Powyższe spowodowane było najprawdopodobniej zmniejszeniem liczby etatów - o 206 w 2011 r. W 2012 r. następuje kolejny spadek liczby asystentów sędziów, a w konsekwencji spadek kwoty przewidzianej w budżecie na ich wynagrodzenia, tym razem o 1,36 mln zł (33 etatów mniej). Powyższa analiza mogłaby wskazywać na to, że spadek środków przewidzianych na wynagrodzenia asystentów sędziów jest ściśle związany z liczbą przewidzianych etatów.

Jednakże 2013 r., w którym nastąpił wzrost liczby etatów (o 80 osób), pozwala stwierdzić, że środki budżetowe przeznaczane na wynagrodzenia asystentów nie są ściśle związane z liczbą etatów. Pomimo bowiem wzrostu zatrudnienia (o 80 osób), środki przeznaczone na wynagrodzenia dla tej grupy zawodowej stale maleją, w 2013 r. o kolejne 412 tys. zł. Można zatem zauważyć, że w zaledwie 3 lata środki przeznaczone na wynagrodzenia asystentów sędziów spadły o 8,54 mln zł (przy spadku liczby etatów o 159).

W 2014 r. pomimo znaczącego wzrostu liczby etatów (o 136), nie nastąpił istotny wzrost środków przeznaczonych na wynagrodzenia dla tej grupy zawodowej – wzrost ten był bowiem minimalny i wyniósł jedynie 1,45 mln zł. Dla porównania warto przypomnieć, że zmniejszenie zatrudnienia w 2012 r. o zaledwie 33 etaty, spowodowało obniżkę środków przeznaczonych na wynagrodzenia asystentów aż o 1,36 mln zł. Powyższe wskazuje, że spadek zatrudnienia powodował w przypadku asystentów sędziów zawsze znaczący odpływ środków przeznaczonych na ich wynagrodzenia, a w przypadku wzrostu zatrudnienia, nie był on następnie nigdy w pełni rekompensowany.

W 2015 r. liczba zatrudnionych asystentów minimalnie (o 41) przewyższyła liczbę asystentów zatrudnionych w 2010 r. Jednakże środki przeznaczone w budżecie sądownictwa powszechnego na wynagrodzenia asystentów sędziów w 2015 r. nie wróciły do poziomu z 2010 r. Ilość tych środków była zdecydowanie niższa, to jest mniejsza o 5,08 mln zł. Pomimo zatem wzrostu zatrudnienia i jego faktycznego powrotu do stanu z 2010 r., środki przewidziane na wynagrodzenia asystentów sędziów w ciągu 6 lat znacząco zmalały.

IV. Średnia kwota roczna przeznaczona na jeden etat asystenta sędziego latach 2010-2015.

W 2010 r. na wynagrodzenie jednego asystenta sędziego, w ramach budżetu sądownictwa powszechnego, wydatkowano średnio kwotę 42.656 zł w skali roku (z uwzględnieniem środków na dodatkowe wynagrodzenie roczne). W kolejnych dwóch latach średnia kwota roczna przeznaczona na wynagrodzenie jednego asystenta sędziego nieznacznie rosła tak, aby w 2012 r. osiągnąć swoje maksimum wynoszące 43.307 zł.

W 2013 r. następuje gwałtowne załamanie i nagły spadek środków przeznaczonych w budżecie na średnie wynagrodzenie jednego asystenta sędziego. W ciągu zaledwie roku, średnio na jeden etat asystencki przeznaczanych jest o 1.193 zł rocznie mniej.

Natomiast w 2014 r. następuje największa obniżka w średnich środkach przeznaczonych na jeden etat asystenta sędziego, to jest aż o 1.262 zł mniej. W 2015 r. obniżka środków przeznaczonych na wynagrodzenie asystenta sędziego wynosi mniej o kolejne 176 zł. Tegoroczny budżet przewiduje średnio na wynagrodzenie jednego asystenta kwotę 40.676 zł, a zatem aż o 2.631 zł mniej niż w 2012 r.

Powyższe dane wskazują, że w ciągu zaledwie 5 lat roczna kwota przeznaczona na jeden etat asystenta spadła z 42.656 zł w 2010 r. do kwoty 40.676 zł w roku 2015 r. Oznacza to spadek o 1.980 zł rocznie w przeliczeniu na jeden etat.

V. Średnie wynagrodzenie asystenta sędziego w przeliczeniu na jeden etat w latach 2010-2015.

W 2010 r. średnie wynagrodzenie asystenta sędziego, bez uwzględnienia dodatkowego wynagrodzenia rocznego, wynosiło 3.309 zł. Przez kolejne dwa lata średnie wynagrodzenie asystentów sędziów minimalnie rosło (o 16 zł w 2011 r. i o 1 zł w 2012 r.), by osiągnąć swój maksymalny pułap w 2012 r., a więc 3.326 zł. Jednakże od 2013 r. następuje stała obniżka średniego wynagrodzenia asystentów sędziów. Spadek ten wynosi odpowiednio:

- 92 zł w 2013 r. (3.234 zł);
- 96 zł w 2014 r. (3.138 zł);
- 17 zł w 2015 r. (3.121 zł).

Powyższe dane oznaczają, że w zaledwie 3 lata (2012-2015) oszczędności w budżecie sądownictwa powszechnego na środkach przeznaczanych na wynagrodzenia asystentów sędziów spowodowały, że średnie wynagrodzenie w tej grupie zawodowej spadło aż o 205 zł.

V. Wnioski

Środki przeznaczone na wynagrodzenia asystentów sędziów w ciągu ostatnich sześciu lat zmalały z kwoty ponad 145 mln zł w 2010 r. do kwoty 140 mln zł w roku bieżącym. Jednocześnie liczba etatów asystenckich w 2010 r. i w 2015 r. kształtuje się na podobnym poziomie – 3.410 w 2010 r. i 3.451 w 2015 r. Wskazać również należy, że Skarb Państwa i Ministerstwo Sprawiedliwości od 2013 r. przeznacza rocznie średnio na jeden etat asystenta sędziego coraz mniej środków - w 2012 r. była to kwota 43.307 zł, a w 2015 r. jest to zaledwie 40.676 zł. Zatem „wycena” jednego etatu asystenckiego z roku na rok jest coraz niższa.

Podkreślenia wymaga również ten fakt, że w przypadku spadku liczby etatów, środki przeznaczone w budżecie na wynagrodzenia asystentów sędziów automatycznie malały – w 2 lata o 8,13 mln zł (lata 2011-2012). Natomiast w przypadku wzrostu liczby zatrudnionych asystentów sędziów, środki na wynagrodzenia albo malały (jak miało to miejsce w 2013 r. - mniej o 412 tys. zł), albo pozostawały na niezauważalnie większym poziomie.

Warto zaznaczyć, że gdyby utrzymać roczną „wycenę” jednego etatu asystenta sędziego na poziomie z 2012 r. (tj. 43.307 zł), to w 2015 r. kwota przeznaczona na wynagrodzenia asystentów sędziów winna wynosić 149 mln zł 452 tys. zł, a nie 140 mln 372 tys. zł., jak to przewidziano w tegorocznej ustawie budżetowej. Środków tych powinno zatem być więcej o 9,08 mln zł.

Powyższe wskaźniki oznaczają, że degradacja finansowa zawodu asystenta sędziego i pauperyzacja środowiska asystentów sędziów ma wręcz systemowy charakter. Przyczyn zauważalnej deprecjacji uposażenia tej grupy zawodowej należy szukać w przyjętych założeniach Ministerstwa Sprawiedliwości, które od 2013 r. coraz niżej „wycenia” jeden etat asystenta sędziego. Systematyczna obniżka średniego wynagrodzenia asystentów sędziów (z 3.326 zł w 2012 r. do 3.121 zł w roku 2015) spowodowana jest metodyczną i precyzyjną obniżką środków przeznaczanych na wynagrodzenia tej grupy zawodowej. Można również zaryzykować stwierdzenie, że oszczędności w budżecie sądownictwa powszechnego w największym stopniu dotknęły właśnie asystentów sędziów.

Dane zaprezentowane w niniejszej analizie prowadzą do wniosku, że niezbędne jest natychmiastowe podjęcie prac mających na celu zwiększenie progu minimalnych oraz maksymalnych „widełek” wynagrodzenia zasadniczego asystentów sędziów, jak również zabezpieczenie środków budżetowych na ten cel w 2016 r. oraz w latach kolejnych. W dalszej perspektywie *Ogólnopolskie Stowarzyszenie Asystentów Sędziów* postuluje powiązanie poziomu wynagrodzeń asystentów sędziów z uposażeniem sędziowskim, podobnie jak ma to miejsce w przypadku zawodu referendarza sądowego.

Źródła: Analiza opracowana została w oparciu o dane dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości (<https://bip.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/budzet/>).